

Član 26, st. 4 Ustava određuje koje se situacije neće smatrati prinudnim radom i tu nabraja obavljanje rada ili službe lica na vojnoj službi, kao i obavljanje rada ili službe za vreme ratnog ili vanrednog stanja, u skladu sa merama propisanim prilikom proglašenja ratnog ili vanrednog stanja.

Evropski sud za ljudska prava je u slučaju De Wilde, Ooms, Versyp protiv Belgije zauzeo stav da zatvorenički rad koji u sebi ne sadrži elemente rehabilitacije nije u skladu sa članom 4, st. 2 EKLP.

Propuštanjem da se tačno odredi dužina trajanja obaveze prinudnog rada u Zakonu o odbrani stvoren je prostor za proizvoljno određivanje trajanja radne obaveze građana u vreme ratnog i vanrednog stanja, što predstavlja odstupanje od međunarodnog standarda. Odredbe ovog zakona je stoga neophodno uskladiti sa Konvencijom MOR br. 29 o prinudnom radu koja u članu 12, st. 1 propisuje maksimalan period od 60 dana u periodu od 12 meseci kao vreme tokom kojeg lice može biti primorano na prinudan ili obavezan rad.

Konvencija u stavu 2 istog člana indirektno ukazuje da rad iz stava 1 spada u predviđene izuzetke od zabrane prinudnog rada, jer propisuje da bi svaki takav radnik morao da dobije uverenje u kome se naznačava period u kome je bio podvrgnut obaveznom radu.

Takođe, članom 55, st. 1 Zakona o odbrani, propisana je radna obaveza za sve radno sposobne građane koji su navršili 15 godina. Ova odredba nije u skladu s članom 11, st. 2 Konvencije MOR br. 29 o prinudnom radu, gde je predviđeno da se obaveznom radu mogu podvrgnuti samo stariji od 18 i mlađi od 45 godina.

U oktobru, zabrinutost je izazvalo usvajanje Uredbe o merama socijalne uključenosti korisnika novčane pomoći. Prema tumačenju stručne javnosti, sadržaj pojedinih odredbi Uredbe formulisan je tako da zadire u prava ugroženih društvenih grupa garantovanih Ustavom i zakonima.

Naime, Uredba je dodala listi uslova za ostvarivanje novčane socijalne pomoći, koji su inače propisani i propisuju se Zakonom o socijalnoj zaštiti, obavezu „društveno korisnog rada, odnosno rada u lokalnoj zajednici“ (čl. 2, st. 2, tač. 5).

Uredba je takođe ovlastila centar za socijalni rad da korisniku „umanji i uskrati pravo na novčanu socijalnu pomoć u slučaju neopravdanog neizvršavanja obaveza iz individualnog plana aktivacije“ (čl. 4, tač. 1).

Na ovaj način, odredbe Uredbe pokušale su da ograniče neka od prava zajemčenih Ustavom, kao što su pravo na socijalnu zaštitu, ali i slobodu od obavljanja ma kog rada koji se zahteva od lica pod pretnjom kazne i za koji se lice nije dobrovoljno prijavilo.

U novembru i decembru, nevladine organizacije, političke stranke i Zaštitnik građana podneli su zahteve Ustavnom sudu Srbije za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbi ove Uredbe.